

Nr 243.

Av herr Ekman, Karl Johan, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar med avseende å fortsättningsskolans anordnande.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 70 angående vissa ändringar med avseende å fortsättningsskolans anordnande får jag anföra följande:

Genom en kungl. kungörelse den 20 juli 1925 (nr 352), anförd å sid. 3 i Kungl. Maj:ts proposition, har stadgats, att i skoldistrikt, som vid folkskola tillhörande någon av folkskolans huvudformer eller vid mindre folkskola av D 1-form anordnat obligatorisk sjunde årsklass, fortsättningsskolekursen må under vissa villkor kunna omfatta allenast en årskurs med minst 180 undervisningstimmar.

I omförmälda proposition föreslår Kungl. Maj:t, att även vid *halvtidsläsande* folkskola fortsättningsskolekursen må kunna anordnas ettårig under villkor dock, att årskursen omfattar minst 360 undervisningstimmar. Huruvida därutöver någon förändring är åsyftad verkande till rubbning uti den rätt, *heltidsläsande* skolor enligt nämnda kungörelse nu hava att anordna ettårig fortsättningsskola med allenast 180 undervisningstimmar, framgår icke klart av den kungl. propositionen. Att betaga de heltidsläsande sjuklasiga folkskolorna denna dem redan tillkommande rätt lärar väl dock ej kunna ifrågakomma. Till undanröjdande av ovisshet härutinnan tillåter jag mig hemställa,

1:o) att Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 70 punkt 1 måtte sålunda jämkas, att därigenom ingen rubbning sker i den de heltidsläsande sjuåriga folkskolorna enligt kungörelsen den 20 juli 1925 tillkommande rätten att under vissa villkor anordna fortsättningsskolekursen ettårig med minst 180 undervisningstimmar.

*

Även i det avseendet torde punkt 1 i Kungl. Maj:ts proposition — och såsom en konsekvens därav även punkt 3 — böra modifieras, att, där förhållandena göra det önskvärt och lämpligt, fortsättningsskolan, även där *halvtidsläsande* sjuårig folkskola ligger till grund för densamma, må förklaras kunna omfatta allenast en årskurs med minst 180 undervisningstimmar. De

halvtidsläsande skolorna förekomma i regel endast på landsbygden och under för skolgången ogynnsamma yttre förhållanden. Försättningskolan har där långt mindre praktisk betydelse än i städerna och liknande samhällen, var-est ofta skolan kan vara mera ägnad att skydda de vuxna barnen än hemmen förmå. Och dessutom skulle en ovillkorlig fordran på en undervisningstid av 360 timmar motverka önskemålet att få de halvtidsläsande skolorna mera allmänt anordnade såsom sjuåriga.

Jag yrkar därför,

2:o) att riksdagen ville besluta, att jämväl i skoldistrikt med halvtidsläsande sjukklassiga folkskolor fortsättningsskolekursen måtte under de villkor, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, kunna omfatta allenast en årskurs med minst 180 undervisningstimmar.

*

I den föreliggande kungl. propositionen hemställes under punkt 4, att, där Kungl. Maj:t i särskilda undantagsfall finner skäligt sådant medgiva, undervisningen i fortsättningsskola till någon mindre del må kunna förläggas till det läsår, under vilket lärjungarna avgått från folkskolan, dock, där fortsättningsskolan är tvåårig, under villkor att andra årskursen icke må begynna tidigare än *ett år efter första årskursens början*.

Den lättnad, som genom den föreslagna tidigare begynnelsen av fortsättningsskolan skulle beredas särskilt de fattigare hemmen på landsbygden, för vilka det är angeläget att barnen efter slutad skolgång fortast möjligt komma ut i praktiskt arbete, blir enligt Kungl. Maj:ts förslag i de flesta fall illusorisk eller rent av förbytt uti en försämring. Ty kan ej på den »mindre» kursen efter vårterminens slut och på den längre kursen januari—februari vid nästa kalenderårs början medhinnas mera än *första* årskursen, så lär *andra* årskursen ej medhinnas med mindre än att även för den måste krävas två inställelser, en på våren andra året efter slutad skolgång och en det därpå följande kalenderåret i januari—februari. Det kommer att bliva än mera hindersamt än nu; och man kommer sålunda ur askan i elden.

Ej heller bör det i punkt 4 avsedda medgivandet inskränkas till allenast »särskilda undantagsfall» utan lämnas närhelst det begäres och befinnes lämpligt och praktiskt. Och skall medgivandet hava någon betydelse, måste det givas på sådant sätt, att hela första årskursen kan genomgå under sommaren och hösten det år, då avgång från folkskolan skett, och andra årets kurs under januari—februari det följande kalenderåret. Därmed skulle de unga ett helt år tidigare kunna komma ut i livet; och vad det betyder för ett fattigt hem, det säger sig självt. Det torde icke vara någon omöjlighet

att ordna arbetet i fortsättningsskolan så, att av första årets undervisningsveckor tre förläggas till våren omedelbart efter avgången från folkskolan och de återstående tre till sensommaren eller hösten. Andra årets kurs kunde därefter i sin helhet förläggas till månaderna januari och februari det följande kalenderåret. En sådan koncentrerings av arbetet i fortsättningsskolan är ur undervisningssynpunkt en fördel, emedan de unga då lättare hålla i minnet vad de lärt från den ena kursen till den andra och ej så mycken tid som nu behöver spillas på repetitioner. Och någon överanstängning av eleverna vid en så pass utbredd fördelning av årskurserna kan icke bliva tal om. Vad lärarna beträffar, torde saken mycket väl kunna ordnas. Deras ledighet är för närvarande, vad arbetet vid folkskolan beträffar, i regel fyra gånger så lång som andra tjänstemäns i liknande och till och med väsentligt högre befattningar (läroverkslärarna undantagna). Och för övrigt kunna mycket väl lärarbefattningarna vid fortsättningsskolan — där de ej anförtros åt utomstående facklärare, vilket i många fall är händelsen — uppdelas bland ett skoldistrikts lärare, vilka alltid äro flera än de som kunna få anställning vid fortsättningsskolan, på sådant sätt, att början att undervisa i fortsättningsskolan — för vilket besvär ju dock extra betalning utgår — för var och en särskild lärare icke alltför mycket inkräktar på den rundligt tilltagna ledighet han åtnjuter.

Jag hemställer med anledning härav,

3:o) att riksdagen ville besluta, att punkt 4 i Kungl. Maj:ts proposition nr 70 måtte erhålla följande lydelse:

Där Kungl. Maj:t finner skäligt sådant medgiva, må undervisningen i fortsättningsskola kunna förläggas till det läsår, under vilket lärjungarna avgått från folkskolan, dock, där fortsättningsskolan är tvåårig, under villkor att andra årskursen icke må begynna tidigare än vid början av nästföljande kalenderår.

Stockholm den 17 februari 1928.

K. J. Ekman.

